

ІСТОРИОГЕНЕЗ ЦИФРОВІЗАЦІЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ

Інновації стали надзвичайно важливою частиною охорони здоров'я та почали поширюватися у багатьох галузях клінічної медицини та освіти майбутніх фахівців медичної галузі. Медична освіта повинна адаптуватися до багатьох нових та різноманітних контекстів охорони здоров'я, у тому числі й до цифрових систем. Процес цифровізації почався з формування інформаційного суспільства, що визначає зміст трансформаційних процесів у соціумі, освіті, економіці, медицині й інших сферах розвитку сучасного суспільства. Найважливіші його складники пов'язані з підвищенням ролі процесів інформатизації, комп'ютеризації та розширенням галузі використання інформаційних технологій у різноманітних галузях людської діяльності, зокрема й освітньої та медичної.

Цифровізація медичної освіти загалом та її використання у підготовці майбутніх фахівців сестринської справи має свою історію впровадження в освітній процес медичних закладів вищої освіти. У процесі дослідження історіогенезу цифровізації медичної освіти виокремлено етапи розвитку інформаційно-цифрових технологій та уточнено їхню роль в освітньому процесі. Відповідно до особливостей навчання фахівців сестринської справи, актуальними є нормативно-правові документи, розроблені та прийняті Міністерством освіти та науки України, Кабінетом Міністрів України, а також Міністерством охорони здоров'я України. Важливо зазначити, що значна увага повинна приділятися нормативно-правовому врегулюванню процесу цифровізації, зокрема у контексті технічного оснащення, розробки навчальних програм, удосконалення електронних підручників та системи моніторингу за цим процесом.

Відповідно до цього, сучасна медична освіта адаптується до нових та різноманітних контекстів охорони здоров'я, у тому числі й до цифрових систем. Студенти повинні бути готові до медицини цифрової ери та виявляти обізнаність про нові технології, які впроваджуються (наприклад, моделювання, віртуальні світи, навчання в іграх, використання соціальних мереж тощо).

Ключові слова: студенти, медична освіта, цифровізація, майбутні медичні сестри, історіогенез.

Зважаючи на стрімкий розвиток інформаційних технологій у сучасному суспільстві та їхнє використання у повсякденному житті кожної людини, особливої актуальності набуває активне і цілеспрямоване впровадження технічних засобів у освітній процес, створення необхідного, оптимального та ефективного інформаційного навчального середовища. Низка подій світового масштабу, зокрема пандемія COVID-19, міграція населення у зв'язку з військовими подіями на території України зумовили необхідність унесенні технологічних змін в освітнє середовище медичних закладів вищої освіти (МЗВО), цифровізації надання медичних послуг, а також процесу навчання.

З метою забезпечення ефективності інформаційно-технологічних процесів в освітньому середовищі медичних ЗВО, а також задля розробки навчальної моделі, навчальних планів та програм з використанням інформаційних технологій, виникає потреба регулювання процесу цифровізації медичної освіти.

Аналіз наукових літературних джерел свідчить, що дослідники розширюють розуміння поняття цифровізації освіти пропонуючи поняття сучасного цифрового університету, який вирізняється своєю структурою, підходами до наукової діяльності, адміністрування, а також змістом освіти та системою управління її якістю [5]. Науковці аналізують і вивчають історію сучасних технологій в освіті, вказують, що хоча використання технологій за останні 100 років не призвело до революцій в освітньому середовищі, проте відбулися певні ключові покращення й досягнення на цій ниві [8]. Вітчизняні дослідники конкретизують основні положення концепції державної політики в галузі охорони здоров'я [7]; окреслюють стратегії розвитку української цифрової освіти в умовах цифрової трансформації суспільства [6]; наголошують на необхідності формування в майбутніх фахівців таких сучасних освітніх феноменів, як цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність [1] та ін.

Однак, сучасні умови трансформаційних змін у суспільстві та динамічних процесів у контексті воєнних подій в Україні зумовлюють активне використання цифрових інформаційних технологій в усіх сферах розвитку суспільства й у тому числі в освітній галузі. Особливої уваги потребує дослідження цифровізації медичної освіти стосовно підготовки майбутніх фахівців медицини, які перебувають на передових позиціях охорони здоров'я населення.

Мета статті полягає у визначенні потреби дослідження історіогенезу цифровізації медичної освіти стосовно підготовки майбутніх фахівців медицини.

Цифровізація освіти у медичній галузі набуває дедалі більшої актуальності, що зумовлено високим рівнем розвитку технологій, необхідністю економії часу, пандемією COVID-19, яка, власне, і слугувала своєрідним тригером до посилення уваги науковців до цієї теми. Вирішення проблеми цифровізації медичної освіти полягає у впровадженні цифрових новітніх технологій у процес професійної підготовки майбутніх фахівців медицини, їх застосування в оцінюванні знань студентів, цифрової обробки даних, візуалізації навчального матеріалу, а також проведення дистанційних занять, що актуалізується в сучасних умовах військових дій в Україні.

Інновації стали надзвичайно важливою частиною системи охорони здоров'я та почали поширюватись у багатьох галузях клінічної медицини. Відтак, сучасні випускники медичних ЗВО повинні бути готові до медицини цифрової ери та обізнані про сутність нових технологій (наприклад, моделювання, віртуальні світи, навчання в іграх, використання соціальних мереж тощо). Позаяк нині доступна величезна кількість цифрових ресурсів для адміністративної та педагогічної підтримки, а також вдосконалення вищої освіти, відтак студенти очікують від сучасних університетів відповідної цифрової інфраструктури для навчання. Відповідно до цього, медична освіта повинна адаптуватися до багатьох нових і різноманітних контекстів охорони здоров'я, у тому числі й до цифрових систем.

Задля досягнення ефективності цифровізації освіти у галузі медицини важливо розглянути виникнення та історію розвитку зазначеного феномену, що зумовить краще розуміння аспектів викладання та навчання за допомогою сучасних технологій. Важливо зазначити, що розвиток інформаційних технологій дистанційного навчання тісно пов'язаний з так званими «інформаційними революціями», що характеризуються змінами інструментальної основи та способів передачі й збереження інформації [5].

Концепція запровадження цифровізації виникла ще на початку 60-х років ХХ ст. Сутність цієї концепції полягала в тому, щоб підвищити продуктивність людської праці за допомогою автоматизації. За твердженням Г. Заспи, процес цифровізації почався з формування інформаційного суспільства, що визначав зміст трансформаційних процесів у соціумі, освіті та економіці. Найважливіші його складники пов'язані з підвищенням ролі процесів інформатизації, комп'ютеризації та розширенням галузі використання інформаційних технологій у різноманітних галузях людської діяльності, зокрема й освітньої, управлінської, медичної та інших [4].

Відтак, науковці пропонують виділяти три етапи інтеграції інформаційних технологій у навчальний процес:

- доцифровий період;
- період персонального комп'ютера;
- мережа Інтернет.

У контексті історіогенезу цифровізації доречно звернутися до розгляду всіх етапів її розвитку у світі. Відтак, телебачення та радіо, хоч і належать до періоду доцифрових технологій, вони є важливими попередниками того, як останні технологічні інновації розглядаються в соціумі та зокрема в освіті. Телебачення було представлено в 1950-х роках. Важливо, що ці технології були загальнодоступними в домогосподарствах, а не були спеціально розроблені для навчання.

На початку ХХ ст. розширення кількості студентів стало національним та економічним пріоритетом у багатьох країнах. Уряди почали фінансувати освіту на державному рівні, що призвело до швидкого збільшення кількості студентів в університетах. У той же час ідеї ефективності та продуктивності швидко поширювалися з розвитком індустріалізації. Відповідно до цього, набуло актуальності питання розробки стратегій і технологій навчання, які могли б ефективно охопити значну кількість студентів. Кіно, радіо та телебачення відповідали означеній соціальній меті. Зазначені технології подавали знання студентам через візуальні та аудіоканали. Вважалося, що їх можна легко інтегрувати з існуючими традиційними підручниками та письмовими завданнями. Поєднання засобів масової інформації, зокрема телебачення, вважалося найкращим для набуття реального досвіду.

Наступним етапом цифровізації освіти було застосування персональних комп'ютерів. У 1970-х і на початку 1980-х років у багатьох економічно розвинених країнах стаціонарні комп'ютери стали достатньо доступними для закупівлі університетами. Подібно до доцифрових технологій, існувало переважно й відносно необґрунтоване громадське переконання в перевагах використання комп'ютера для навчання. З фінансовою допомогою управління освіти відбувалася закупівля комп'ютерів для облаштування комп'ютерних класів. Комп'ютерні компанії також інвестували в освітні ініціативи, постачаючи комп'ютери для університетів і розробляючи освітнє програмне забезпечення та контент. Панувала думка, що комп'ютери зроблять революцію в освіті [8].

Третій етап цифровізації освіти, який триває і нині, передбачає використання комп'ютерів та інших пристроїв, підключених через локальну мережу або Інтернет, для оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців. До кінця 2000-х років більшість університетів мали доступ до Інтернету в тій чи іншій формі. Водночас ресурси (веб-сторінки), доступні в мережі Інтернет, були статичними, вони створювали платформу для доступу до інформації та знань з усього світу, що раніше було неможливо.

Основними формами онлайн-спілкування були текстові, такі як повідомлення на форумі, онлайн-чати та електронна пошта. Важливо те, що на них можна було створювати гіперпосилання за допомогою URL-адрес, що презентувало новий спосіб мислення про зв'язки між інформацією та джерелами. Також у цей період актуальності набуває дистанційне навчання. В Європі та Америці інтенсивний розвиток дистанційної освіти розпочався ще в 70-ті роки ХХ ст.

В Україні початок запровадження дистанційного навчання припадає лише на 2000 рік та регулюється Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні, а також Положенням про дистанційну освіту МОН України, що було затверджено Наказом № 466 Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 року [2].

Починаючи з 2000-х років цифрові технології поступово впроваджувалися в медичну освіту України та зумовили виникнення безлічі інноваційних підходів у доклінічній та клінічній медичній підготовці завдяки

створенню асинхронного навчання, симуляції, навчання в іграх і навіть використання соціальних мереж як режиму спільного навчання. Протягом останніх років переваги технологічного розвитку навчання отримали високу оцінку через пандемію Covid-19, коли електронне навчання стало основним компонентом академічної медичної освіти.

Важливо зазначити, що наприкінці ХХ століття відбувся так званий «стрибок» інформації в галузі медичних наук у зв'язку з досягненнями в інформаційних технологіях, які дозволяють швидше, надійніше та у більшому обсязі збирати дані. Водночас зростає кількість нерелевантної інформації, що зумовлює зростання розриву між медичними знаннями, з одного боку, і можливостями лікарів слідкувати за еволюцією інформації – з іншого.

Важливо зазначити, що значний внесок у розвиток процесів цифровізації освіти закордоном було здійснено під час Світового саміту з питань інформаційного суспільства у Женеві, який відбувся у 2003 році. Одна з головних цілей цього саміту полягала у подоланні цифрової нерівності, що склалася між економічно розвинутими та біднішими країнами за допомогою поширення доступу до мережі Інтернет.

Ще однією важливою подією в історії цифровізації освіти є Світовий саміт ООН, що відбувся в Тунісі в 2007 році. Окрім цього, великий вплив на цифровізацію освіти мали документи, прийняті міжнародною організацією ЮНЕСКО, головним пріоритетом якої є надання допомоги у контексті розробки стратегій та реалізації політики цифровізації освіти.

Нині Україна визначила своїм орієнтиром долучення до освітнього та наукового простору Європи, відповідно до чого реформування системи освіти України в багатьох аспектах пов'язане із загальною тенденцією розвитку систем освіти європейських країн. В Україні реалізуються принципи Женевської декларації, Женевський план дій, Туніські зобов'язання та Туніська програма для інформаційного суспільства. Окрім цього, було прийнято низку документів стосовно інформатизації освіти, імплементація дистанційного навчання, на постійній основі відбувається підвищення кваліфікації викладачів медичних закладів вищої освіти у галузі інформаційно-комп'ютерних технологій, здійснюється процес відкритого доступу до інформації.

З 2016 року модернізація системи освіти України стала основним ключовим національним пріоритетом. У цей період Міністерство освіти і науки України розпочало реформування загальної освіти відповідно до концепції Нової української школи. Відтак розвиток компетентнісного підходу, а також ключових компетентностей, які декларуються Європейським союзом, розглядають як обов'язковий компонент цифрову компетентність.

Зазначимо, що у Концепції «Сучасна професійна освіта» та законопроекті «Про професійну освіту» професійні та ключові компетентності поєднують також інформаційні й цифрові технології. Відповідно до цього, виникає необхідність розробки кардинально нових освітніх стандартів з навичками використання інформаційно-комунікаційних технологій, що диктується новими вимогами ринку праці у тому числі.

В Україні однією із основних проблем реалізації державної політики у галузі цифровізації розглядають брак системності та узгодженості між затвердженням нормативно-правових актів та подальшою розробкою механізмів їх реалізації. Однак, в Україні прийнято низку нормативно-правових актів, які складають базу цифровізації медичної освіти майбутніх фахівців сестринської справи.

До нормативно-правової бази відносять не лише накази, положення та закони Міністерства освіти та науки, але й відповідні документи, прийняті Міністерством охорони здоров'я, Кабінетом Міністрів [2] тощо. Це пов'язано з тим, що у професійній підготовці майбутніх фахівців сестринської справи важливо впроваджувати цифровізацію у процес навчання у поєднанні з ознайомленням із програмами та відповідними стандартами, необхідними у їхній професійній діяльності. Концепція політики держави в галузі охорони здоров'я України полягала у забезпеченні розвитку таких напрямів:

- інфраструктура цифровізації охорони здоров'я;
- створення науково-технічного підґрунтя цифровізації в галузі охорони здоров'я;
- розвиток політики міжнародної співпраці в галузі цифровізації охорони здоров'я;
- формування правових і фінансово-економічних засад цифровізації охорони здоров'я;
- підготовка суспільства до цифровізації у галузі охорони здоров'я.

Науковці зазначають, що Веб-портал цифрової освіти характеризується наявністю широкого функціонального спектру, а саме:

- здійснення електронної ідентифікації та автентифікації користувачів;
- створення та використання особистих електронних кабінетів користувачів після реєстрації та авторизації;
- зміна даних в особистому електронному кабінеті користувача;
- надання користувачам доступу до освітніх матеріалів;
- забезпечення створення можливості перевірки отриманих знань після роботи користувача з освітніми матеріалами;
- забезпечення комунікації користувачів між собою та технічним адміністратором;
- отримання електронних документів за результатами навчання;
- застосування інтерфейсів, зокрема адаптованих для осіб з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату тощо;

- розміщення освітніх матеріалів державною мовою, а також іншими мовами, зокрема жестовою;
- інтеграція модулів;
- систематизація та пошук освітніх матеріалів;
- забезпечення трансляції аудіовізуальної інформації в режимі реального часу [4].

Таким чином, цифровізація медичної освіти має свою історію, де окреслюються витoki використання інформаційних цифрових технологій, основні віхи і перспективи розвитку. Цифровізація освіти стосується усіх освітніх середовищ і систем. Тому розробка сучасної системи цифровізації медсестринської освіти передбачає вивчення історіогенезу означеного процесу з метою врахування позитивних і проблемних аспектів цифровізації медичної освіти загалом і, зокрема, у професійній підготовці майбутніх медичних сестер.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в систематизації законодавчої бази, що закладає основу цифровізації медичної освіти.

Використана література:

1. Гаврілова Л. Г. Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. № 5 (61). С. 1–14.
2. Державна архівна служба України. URL: <https://archives.gov.ua> (дата звернення 24.08.2022).
3. Дистанційне навчання в системі медичної освіти (перший досвід кафедри нормальної фізіології ЗДМУ) / Куц О. Г., Омеляничук О. М., Бессараб Г. І., Жернова Н. П., Степанова Н. В. та ін. *Медична освіта*. 2017. № 4. С. 85–89.
4. Заспа Г. О. Концентричне інформаційна технологія організації цифрової трансформації освітньої діяльності закладів вищої освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06. Черкаси, 2021. Черкаський державний технологічний університет. 23 с.
5. Лук'яненко Д. Г., Мозгаллі О. П., Лук'яненко О. Д., Дворник І. В., Орехов М. О. Цифровий імператив трансформації діяльності університетів. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2021. Вип. 4 (35). С. 449–458.
6. Симоненко С. П. Українська цифрова освіта в умовах цифрової трансформації суспільства: вибір стратегії розвитку. *Гілея : науковий вісник*, 2020. № 53. С. 374–377.
7. Юрочко Т. Концепція державної політики в галузі охорони здоров'я. *Електронна охорона здоров'я*. 2020. С. 264–274.
8. Howard S., Mozejko A. Considering the history of digital technologies in education. *Teaching and Digital Technologies: Big Issues and Critical Questions*, 2015. С. 157–168.

References:

1. Havrilova L. H., Topolnyk Ya. V. (2017) Tsyfrova kultura, tsyfrova hramotnist, tsyfrova kompetentnist yak suchasni osvitni fenomeni [Digital culture, digital literacy, digital competence as modern educational phenomena]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and means of study*, № 5 (61), S. 1–14. [in Ukrainian]
2. Derzhavna arkhivna sluzhba Ukrainy [State Archive Service of Ukraine]. URL: <https://archives.gov.ua> (data zvernennia: 24.08.2022). [in Ukrainian]
3. Kushch O. H., Omelianchuk O. M., Bessarab H. I., Zhernova N. P., Stepanova N. V. et al. (2017) Dystantsiine navchannia v systemi medychnoi osvity (pershyi dosvid kafedry normalnoi fiziolohii ZDMU) [Distance learning in the system of medical education (the first experience of the Department of Normal Physiology of ZSMU)]. *Medychna osvita – Medical education*, № 4, S. 85–89. [in Ukrainian]
4. Zaspa H. O. (2021) Kontsentrychna informatsiina tekhnolohiia orhanizatsii tsyfrovoyi transformatsii osvitnoi diialnosti zakladiv vyshchoi osvity [Concentric information technology of organization of digital transformation of higher education institutions educational activity]. Extended abstract of candidate's thesis. Cherkasy. 23 s. [in Ukrainian]
5. Lukianenko D. H., Mozhalli O. P., Lukianenko O. D., Dvornyk I. V., Oriekhov M. O. (2021) Tsyfrovyi imperativ transformatsii diialnosti universytetiv [The digital imperative of transformation of university activities]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, issue 4 (35), S. 449–458. [in Ukrainian]
6. Symonenko S. P. (2020) Ukrainka tsyfrova osvita v umovakh tsyfrovoyi transformatsii suspilstva: vybir stratehii rozvytku [Ukrainian digital education in the conditions of digital transformation of society: choosing a development strategy]. *Hileia: naukovyi visnyk – Hileia: scientific bulletin*, № 53, S. 374–377. [in Ukrainian]
7. Yurochko T. (2020) Kontsepsiia derzhavnoi polityky v haluzi okhorony zdorovia [The concept of state policy in the field of health care]. *Elektronna okhorona zdorovia – Electronic health care*, S. 264–274. [in Ukrainian]
8. Howard S., Mozejko A. (2015) Considering the history of digital technologies in education. *Teaching and Digital Technologies: Big Issues and Critical Questions*, S. 157–168.

Chornobryva N. Historiogenesis of digitization of medical education of future specialists of nursing

Innovations became a significantly important part of health care and became spreading in many fields of clinical medicine and education of future specialists of medical field. Medical education must adapt to many new and diverse healthcare contexts, including digital systems. The process of digitalization began on the formation of information society that identify the essence of transformation processes in socium, education, economy, medicine and other fields of development of modern society. The most important its components are related to increasing the role of processes of informatization, computerization and developing the field of using information technologies in various fields of human activities, as well as educational and medical ones.

Digitalization of medical education in general and its using in training of future specialists of nursing has got its history of introduction into the educational process of medical institutions of higher education. In the process of studying the historiogenesis of digitization of medical education the stages of development of information and digitalization technologies have been identified and the role of them in the educational process have been determined. Due to the peculiarities of educating future specialists of nursing, the normative-legal documents developed and adopted by the Ministry of Education and Science of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, as well as the Ministry of Health of Ukraine are relevant. It is important to mention that

a significant attention has to be paid for the normative-legal regulation of the process of digitalization, in particular, in the context of technical equipment, development of educational programs, improvement of electronic textbooks and the monitoring system for this process.

According to this fact, modern medical education adapts to new and diverse health care contexts, including digital systems. Students must be ready for medicine of digital age and be aware of new technologies being introduced (e.g. simulations, virtual worlds, gamified learning, use of social media, etc.).

Key words: *students, medical education, digitalization, future nurses, historiogenesis.*

УДК 378:011.3.-057.175]:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.44>

Шапран О. І., Сідіропуло К. М.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті з'ясовано сутність понять «методологія», «методологічний підхід». Розглянуто варіативні наукові позиції учених щодо методології власних досліджень у процесі формування управлінської компетентності здобувачів освіти. Визначено методологічні підходи, що стали основою дослідження формування управлінської компетентності майбутніх викладачів із використанням інноваційних освітніх технологій, а саме: компетентнісний, студенто-центрований, акмеологічний, аксіологічний, технологічний. Виокремлено й охарактеризовано основні принципи дослідження: оптимізації навчання – управління навчанням на основі вибору змісту, методів, форм і прийомів дидактичного впливу з метою досягнення найвищої ефективності освітнього процесу; єдності теорії та практики – орієнтація на практичний досвід в процесі пізнання, який доводить істинність теоретичних положень; толерантності й поваги до різноманітності здобувачів освіти – врахування їхніх особливостей, потреб у освітньому процесі ЗВО; свідомості й активності – поєднання необхідності сприйняття і засвоєння знань із активністю, ініціативністю та самостійністю студентів у процесі їх застосування; суб'єктності – виявлення й створення викладачем умов розвитку і саморозвитку студентів на різних рівнях його суб'єктного буття; інноваційності – реалізація прав на індивідуальну творчу діяльність, на особистісну ініціативу і свободу вибору інновацій; гуманізації освіти – спрямованість освіти на встановлення гуманних стосунків у суспільстві, пріоритет загальнолюдських цінностей; комплексності – розгляд ціннісних орієнтацій особистості як цілісного системного утворення; структурованості і алгоритмізованості – послідовність кроків у реалізації інноваційних освітніх технологій; керованості – управління процесом запровадження інноваційних освітніх технологій у практиці роботи вищої школи.

Ключові слова: *методологія, методологічний підхід, педагогічні парадигми, принципи дослідження, формування управлінської компетентності, викладачі закладів вищої освіти.*

Організація і проведення наукового дослідження вимагає чітко продуманої методології, що орієнтована на використання сучасних педагогічних теорій, парадигм, концепцій. Методологію науково-педагогічних досліджень потрібно розуміти, на думку С. Сисоевої і Т. Кристопчук, як загальну систему теоретичних знань, які виконують роль провідних принципів наукового пізнання, шляхів та засобів реалізації наукового дослідження. Особливість методологічних принципів полягає у визначенні вихідних наукових позицій, загальних для всіх галузей знання [14, с. 66]. Д. Серіков, В. Лугова зазначають, що методологія дає відповідь на питання, яких методологічних підходів (*парадигм, принципів, ідей, цінностей тощо*) потрібно дотримуватися у процесі організації розвитку компетентності [13]. Отже, методологічні підходи в педагогіці застосовуються як методологічне підґрунтя для вирішення поставленої проблеми в теоретичних педагогічних дослідженнях і в освітній практиці на основі певних принципів та ідей.

Сутність педагогічної методології розкривають у своїх працях такі вчені як Т. Завгородня і І. Стражнікова, Е. Кузнецов, С. Сисоев і Т. Кристопчук, Н. Тверезовська і В. Сидоренко та ін.

Методологія освітнього процесу включає цілу систему принципів, способів організації і побудови теоретичної та практичної діяльності, учіння про цю систему. Розвиток методології у напрямку професіоналізації передбачає єдність її гносеологічної й творчої перетворювальної функцій. Тенденції розвитку професійної освіти та підготовки майбутніх викладачів вищої школи мають ґрунтуватися на методологічних та теоретичних основах педагогіки праці та принципах демократизації, гуманізації та гуманітаризації професійної освіти, концептуальних засадах підготовки майбутнього викладацького персоналу на загальнодержавному й регіональному рівнях, із урахуванням ринкових умов та Національної рамки кваліфікацій [5, с. 68-69].

Отже, **метою дослідження** є виділення вихідних наукових позицій і принципів, що є основою формування управлінської компетентності майбутніх викладачів засобами інноваційних освітніх технологій.